

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.За све остале земље годишње
3) фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата може се поштом или
упутницом непосредно админис-
трацији „Глас Црног.“ на Цетиње,
или отпраћивати поштом на
коју дође пошту; а коме је на-
ручнице може се претплатити
код г. Петра Ракићковића, кн. ж.
пр. агента у Београду и Донице се
пошту уредништу. Укупан се
не крајати.

За огласе плаћа се: за
сваку рибет-ли на број од пет
линеара 10 ф. новчана за први
пут, а за сваку нали пут по 2
новчана.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ

— У суботу, 15 ов. м., био је у
Књажевском Двору велики динџ у по-
част Њ. П. Г. К. Губастова, Царско-
руског министра, коме су присуствова-
ли сви наши министри и великодостој-
ници.

— У понедјелик, 17 о. м., био
је у Књажевском Двору велики динџ,
коме је присуствовао вас дипломат-
ски кор.

— Министар француски, г. Де-пре
вратио се са госпођом на своје мјесто.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

ЦЕТИЊЕ, 21 новембра.

У аустро-угарским делегацијама,
а у одбору за стране послове, држао
је аустријски министар спољних по-
лова гроф Голуховски свој експозе,
говор оштриног објашњавања. Говор
министра врло је дуг био, и ми га у
цјелини саопштити не можемо. Цео
говор подијељен је у ове одејке:
критичко питање; грчко-турски рат;
преговори о миру; јевропски конфе-
рац; уређење критичког питања; Мер-
сински спор; реформе у Турској;
тројни савез; односи и према Русији;
односи према другим силама;
Јевропа и прекоморске земље.

Као што се види, говор грофа
Голуховског веома је богат у предме-
тима које је он узео у претрес и које
је објашњавао. Најважнији дио њего-
вог говора, то је онај, у коме је
објаснио одношаје Аустро-Угарске
према Русији. О томе дјелу говора
извјесно ће на првом мјесту говорити
цјела јевропска штампа, па с тога
ћемо тај дио експозе грофа Голу-
ховског да саопштити. Гроф Голухов-
ски прије тога говорио је о тројном
савезу, па је онда продужио овако о
одношајима према Русији:

„У извјешају ових наших мисли
(о тројном савезу) ми долазимо прије
свега на једно врло повољно уређење
наших одношаја према руској цар-
вини. Наше са успјехом праћено дје-
ловање са петроградским кабинетом
при отпочетом грчко-турском рату, о
коме сам мало чак говорио, бјеше
почетак зближавању, и најзад довео
нас је врло брзо до отвореног, лојал-
ног исказивања, из кога се за тим
обојатно могло да стекне увијерење,
да међу нама управо и не постоје
такве диференције које се при поље
доброј вољи не би могле, отклонити.
Чим се могло да утврди, да обоје ми
тежимо да се одржи status quo, да
Русија тако исто као и ми одлучно
одбија сваку освајачку помисао на
Балканском полуострву, и да на обје-
ма странама постоји ријешеност, да се
независност и право самоопредјеља-
вања појединих држава на Балкану
респектује, са искључењем сваког на-
моћног утицаја на унутрашњу судбину
тих држава, — одмах је створено
било земљиште за наш обојатни спо-
разум.

Под таквим околностима дошли
смо ми врло лако до сазнања, да се
наши интереси никако не укрштају,
да ми, шта више, као силе којих се
источни догађаји највише тичу, има-

мо разлога да радимо заједнички, да
останемо у непрекидном додиру, те да
спријечимо сваки изглед покрета који
на површину избијају, и да досада-
њем роњењу спекулативних духова
на Балкану, које је за нас штетно
било, на пут ставимо. Са претпостав-
ком строгог одржавања мало чак не-
казаних начела, ми смо увијек готови
да погујемо најтјешњу везу и спора-
зум са Русијом, и с тога ми видимо,
у том погледу, у најповољнијим тако
сретно уведеним одношајима, са пот-
цупим увијерењем, једно ново моћно
јемство за јевропски мир.“

У кратко ћемо, још саопштити
шта је гроф Голуховски рекао о одно-
шајима према другим силама.

Са Француском, рекао је мини-
стар, чији се интереси ни у једној
тачини не укрштавају са нашим, ми
продужујемо да одржавамо најбоље
одношаје. Ти су се одношаји за ври-
јем последње источне кризе врло че-
сто у нашем заједничком раду са
нашним кабинетом и практично утвр-
дили, а непрекидне тежње француских
државника, да очувају велико дјело
мира, заслужују у сваком погледу да
се са признањем спомену.

Није у мањој пријатељски и наши
одношаји према Инглиској. И ако ми
у извјесним питањима долазимо врло
често са том државом у извјесну су-
протност, ипак то разнолико мишљење
није било у стању да изазове нерас-
положење. Ми истина сажаљевамо, што
се инглиски кабинет, с погледом на
јавно мишљење у својој земљи, нашао
био приморан да се лати извјесних
мјера, које би, да их није било, по
нашем схватању разне компликације
спријечиле, али то ипак није рђаво дје-
ствовало на одличне одношаје у који-
ма се ми налазимо према инглиској
држави, и које ми желимо од одржи-
мо и у будуће.

О Румунији гроф Голуховски ре-
као је, да је она својом мудрошћу спољ-
ном политиком заузела одлично мјесто
међу јевропским државама. Потпуно
искрени одношаји који постоје према
тој држави, а који су најбоље нара-
жени посјетом румунског краља на
двору цара Франца Јосефа, одржаваће
се и у будуће, с тим прије, што су
и мјеродавни румунски политички кру-
гови, ма којој партији припадали, ри-
јешени да сузбијају све оне агитације,
које иду на то да поремете наше по-
стојеће пријатељске одношаје.

О осталим државама на Балкану,
рекао је гроф Голуховски, Аустро-
Угарска поклања емпатијичне интересе
на пољу њихова унутрашњег напретка
и консолидовања.

После овога настала је дебата у
одбору поводом исказа не и објашње-
ње спољне политике Аустро-Угарске.

При преговорима о миру постиг-
нут је за сад споразум односно поло-
жаја грчких консула у Турској. Нарочито
уговор о томе склопиће се у
року од три мјесеца. Како су сад све
главне тешкоће отклоњене, грчка се
влада нада, да ће се уговор о конач-
ном миру потписати најдуже до ид-
ућег четвртка. Грчки консули у Тур-
ској отићи ће идуче недеље на своја
мјеста.

Руско посланство у Цариграду
послало је Порти једну ноту, у вези
са оном, која је предана прије десет

дана, у којој се вели, да се Русија у
овом последњем времену, када се Пор-
та налазила у тешком стању, уздржа-
вала, да захтјева пену ту остатка
ратних трошкова, сад пак кад се сире-
ма Турска на ново наоружавање, Ру-
сија је приморана да захтјева остаток
трошкова у 1.500.000 фунти, и то ће
чинити оним начиним, на који је Аустро-
Угарска рјешила свој последњи спор
с Турком.

У част доласка цара Николе у
Варшаву Пољаци су међу собом ску-
пили десет милиона рубаља као пољ-
ски народни дар цару. Пошто цару
није потребан новац, предједник пољ-
ског одбора за прикупљање прилога
ставио је руској влади на расположе-
ње ову огромну своту новца с мол-
бом, да у Варшави подигне и отвори
политехничку школу. Руска влада по
царевој жељи, дала је рјеш да ће овај
народни дар усотребити на ову школу.

Кад је немачки цар Вилхелм за-
клињао у Кишу регруте немачке фло-
те, био је у кишком пристаништу је
дан руски ратни брод, те цар узе
ријеч и опомену регруте и офицере да
је руски цар адмирал немачке фло-
те и да су руски морнари одлични војни-
ци, па узвикну три пута: Ура! живио
цар Никола!

Одвна се мучи немачка влада да
продре у рајстату с предлогом о ван-
редном кредиту за мрнарину, или о
увечању мрнарине. Како се тражи ве-
лики кредит, то се све удешавало да
се прије осигура већина за тај пред-
лог на да се изнесе на претрес. По с
тим иде тешко. Ових дана десило се
нешто што ће у многоме олакшати
влади да дође до што већег кредита
за увечање парка ратних бродова. —
У Китају поубијани су неки немачки
мислионари а на острву Ханга изу-
тиран је један немачки гр брод. Тре-
ба потражити задовољења за ове увре-
де, а то може најбоготије флота ура-
дити. Већ је флота немачка од четри
брода посјела тврђаву китајску у за-
ливу Кијан-Чау, искрпала трупе и че-
ка на сатисфакцију. Један је брод от-
пловио за Ханга. Нема сумње да ће
ова акција немачких ратних бродова
имати успјеха; а ето у томе препро-
руке за владин предлог о увечању кре-
дита. У овоме смислу већ и штампа
крчи владин пут.

К политичкој ситуацији у Аустри-
ји нишу „Nauodni Listy“ из Беча:
Борба, што је водимо са Немцима,
није за нас ништа друго, него ли за-
нац крешева, што је воде прије пред-
страже двају великих културних народа,
па зато не вјерујемо, да би који на-
раграт могао одстранити оно, што
имаде узрок у наравном појестничком
атагонизму двају народа, који су близу,
али љубоморни један против другог.
Приз ајемо међутим, да би се ипак
можда на који му драго начин могао
склонити мир барем на догледно ври-
јеме у земљама чешке круне, да пре-
стане звекот оружја, који опсвогује
сваки други плодосни рад. Влада се
сирема, како из доброга извора сазна-
јемо, за будућу кампању чешкога са-
бора, која ће бити, судећи по свем,
од великога замахаја. Немци до душе
онет пријете абстиненцијом, па је мо-

гуће, да ће до такве доћи у сабору.
Збује ли се то, Чесима то неће шко-
дити. Толико је сигурно, да се ова
држава не може мирно и сретно разви-
јати, док не буде удовољено чешком
народу на темељу равноправности
Стара истина да ће се у Чешкој одлу-
чити о удесу Аустрије, онет ће сту-
нити у крепост, ова истина, која је
првобитно вриједила за стрателничко
становиште, па данас вриједи такођер
за политичка и народна питања.

Једнодушно је поздравила заступ-
ничка кућа угарскога сабора законску
основу о уређењу правних одношаја
између послодавца и пољско-господар-
ствених радника, што ју је предложио
министар пољодејства др. Дарани. За-
конито уређење тих одношаја постало
је неопходном потребом већ онда, кад
се је лето у Алтоуду појавила стру-
ја у радничком живљу, која је ишла
за тим, да обустави радњу бани у до-
ба жетве, кад су најпотребитије човје-
чје руке, да спреме природ. Овом се
је згодом јасно показало, да је пре-
стао онај патриархални одношај, који
је некад владао између посједника зе-
мља и њихових надинчара. Нашло се
је социјалистичких ровара, који су се-
љачке и надинчарске слојеве нагово-
рили на посједнике и гдје год је то
пшло, покупили су надинцу до крај-
ности, тако, да је господар дошао до
увијерења, да ће високе надинце поје-
сти цијели доходак од природ. Држа-
ва није направила томе појаву могла
екретити руке, јер се је радило о за-
штити интереса земаљског посјода, а
ваљало је заштитити и надинчарске
слојеве од прекомјерног изабијања.
То је склонило владу, да предложи
споменути законску основу. Зашто да
се овим законом неће рјешити рад-
ничко питање. Основа ипак не споми-
ње великих социјалистичких проблема,
као што: минимум надинце, радно при-
јеме, право на рад, право здруживања
радика и т. д. она једноставно уређује
правни одношај и међу господара и
радика ратарског. Главна јој је теж-
ња, да уреди материјални одношај,
права и дужности једних и других. Не
ствара новотарије, него се оспива на
досадашњим одношајима, који су по-
стојали између посједника земаљшта и
надинчара, те им даје закониту форму.

Предједничком консуларнога врхо-
внога судишта именовао је министери-
јални савјетник у министарству трго-
вине, Срђан Канашај, који је г. 1881
био аустро-угарским потконсулом и
предједничким тајником губерније у
Сарјеву, за тим консулом у Цари-
граду, 1891 замјеником гувернера на
Ријени.

Угарска независна странка грозни
се онструкцијом, ако се нагодбени
провизори не уреди уставним путем.

Вијест о саблажњивим догађајима
у аустријском парламенту узбуђаја је
и политичке кругове угарске. У свим
парламентарним клубовима јучер су
живо расправљали ове догађаје и по-
следне њихове, а нарочито их је
узбуђала вијест, да ће предједник
аустријског парламента и без гласова
једноставно изјавити, да је основа
о нагодбеном провизорију прихваћена.

Сви бечки листови расправљају о
догађајима у аустријском парламенту.

Док се веки листови згрожавају пад толиким дивљаштвом и кажу, да је грдно окаљано највише тијело аустријског законодавства, други те догађаје сматрају самооброном, донекле оправданим.

Државно одвјетништво заплијенило је четири листа, који су у том смислу разирављала о срамотној згоди у парламенту или приопћивала обавијести чланова Левине и то: „Neue freie Presse“, „Arbeiter-Zeitung“, „Deutsches Volksblatt“ и „Ostdeutsche Rundschau“. Листови већине дубоко жале догађај. „Freidenkblatt“ осуђује поступак оних чланова већине, који су се у узбуђености дали завести на понашање, које не доликује члановима парламента.

О исказима појединих заступника у предједничкој писарњи јављају, да су пали шледећи изрази: Заст. Потоцек изказује, да је Ферше виком: „Ко ми дође близу, расприћу му трбух;“ Холански признаје, да је Фершеа ударио по глави, кад је видио, да пожем наваљује на Брезноскога; Милевски је видио, како Ферше пожем напада неке заступнике. Шукље је одузео Фершеу нож, а Поенишил убавио га је за руку, кад је хтио ухвати Брезноскога. Редик Лаг ухватио је Шенерера с трага, кад је овај бацао министарске фотеље на предједнички подиј. Леблах тврди, да га је Врабец ударио шаком по зуба. Штрамек вели, да се је и Волф грозно, а ће новући нож, а Венгер тврди, да је Волф виком: „Сјутра ћемо доћи с револверима и пострјељати Вас као псе!“ и т. д. Државно одвјетништво бавиће се сада са овом ружном згодом.

Бег. Величанство примило је у аудијенцију грофа Бадениа, који је владара извјестио о изгледу у парламенту.

У саборници радили су цијелу ноћ столари и подигли ограду око предједничке столице. К пред једничкој столици може се доћи само на вратима, пред којима стоје подваторици на стражи.

У заступничким круговима распрострањена је била међу вијестима и она, да ће сдружене опозиционе странке иступити из парламента, ако буде предједничштво уредило нове уставне пословника. Остало види у телеграмима.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Статистика српских школа у Турској.) М. В. Веселиновић издао је статистику српских школа у Стариј Србији и Македонији за 1895-6. год. Књига је изашла у Београду, градиво у којој распо-

ђено је по видајетима, казана и нахијама. Цијелокупан поглед тамошњих српских школа овај је: У Цариграду има 1 мушка школа са 60 ученика и 6 учитеља; У Софурском вилајету има: у Софурској 2 мушке школе са 130 ученика, 16 учитеља, 7 учитеља и 1 учитељицом. У велетској кази (у двије општине) било је: 2 мушке школе са 150 ученика, 9 учитеља и 2 учитељице, осим тога је у тој години чекало у Велетској још 8 учитеља и учитељица на отварање српских школа у велетској кази. У Кукурбуршкој кази (у 4 општине) било је 4 мушке школе са 160 ученика и 4 учитеља. У Јенице вардарској кази (у 1 општини) било је 1 мушка школа са 20 ученика и 1 учитељом. У Воденској кази (у 1 општини) 1 мушка школа са 15 ученика и 1 учитељом. У Косовском вилајету било је (у 11 опш.) 14 мушких школа и 3 женске са 457 ученика, 67 учитеља, 19 учитеља и 6 учитељица. У Кумановској кази (у 12 опш.) 12 мушких и 1 жен. школа, са 438 ученика, и 71 учеником, 14 учитеља и 3 учитељице. У Криворечкој кази (у 3 општине) 3 мушке школе са 20 ученика и 5 ученица, 3 учитеља и 1 учитељицом. У Братовској кази (у 3 општине) 4 мушке и 2 женске школе са 52 ученика и 36 ученица, 4 учитеља и 3 учитељице. У Кочанској кази (у 3 опш.) 4 мушке и 1 женска школа са 70 ученика и 10 ученица, 4 учитеља и 1 учитељицом. У Маленско-Османској кази (у 2 општине) 2 мушке и 1 женска школа са 129 ученика и 23 ученице, 4 учитеља и 1 учитељицом. У Тетовској кази (у 7 опш.) 8 мушких и 1 женска школа са 391 учеником и 72 ученице, 10 учитеља и 1 учитељицом. У Гостиварској нахији (у 10 општина) 10 мушких школа са 560 ученика, 12 учитеља и 1 учитељицом. У Призренској кази (у 8 опш.) 9 мушких и 1 женска школа са 690 ученика и 84 ученице, 22 учитеља и 2 учитељице. У Пећској кази (у 1 опш.) 1 мушка школа и 1 женска са 133 ученика и 61 ученицом, 3 учитеља и 2 учитељице. У Ђаковичкој кази (у 2 опш.) 2 мушке школе са 31 учеником и 2 учитеља. У Београдској кази (у 9 опш.) 9 мушких школа са 547 ученика и 9 учитеља. У Гусињској кази (у 2 опш.) 2 мушке школе са 62 ученика и 2 учитеља. У Прешевској кази (у 9 опш.) 9 мушких школа са 371 учеником, 9 учитеља и 2 учитељице. У Гилавској кази (у опш.) 7 мушких и 1 женска школа са 267 ученика и 75 ученица, 10 учитеља и 2 учитељице. У Приштинској кази (у 7 опш.) 7 мушких и 1 женска школа, са 419 ученика и 69 ученица, 13 учитеља и 2 учитељице. У Ручитрској кази (у 2 опш.) 2 мушке и 1 женска школа са 104 ученика и 22 ученице, 4 учитеља и 1 учитељицом. У Митровачкој кази (у 2 опш.) 2 мушке и 1 женска школа са 85 ученика и 23 ученице, 3 учитеља и 1 учитељицом. У Новопазарској кази (у 2 опш.) 2 мушке и 1 женска школа са 82 ученика и 27 ученица, 3 учитеља и 2 учитељице. У Сјеничкој кази (у 3 опш.) 3 мушке и 1 женска школа са 164 ученика и 18 ученица, 3 учитеља и 1 учитељицом. У Новопазарској кази (у 4 опш.) 4 мушке и 1 женска школа са 121 учеником и 31 ученицом, 5 учитеља и 1 учитељицом. У Бјелопольској кази (у 2 опш.) 2 мушке школе са 92 ученика и 18 ученица, 3 учитеља. У Пљевљској кази (у 2 опш.) 2 мушке и 1 женска школа са 125 ученика и 83 ученице, 3 учитеља и 2 учитељице. У Прије-

пољској кази (у 3 опш.) 4 мушке и 1 женска школа са 85 ученика и 25 ученица, 5 учитеља и 1 учитељицом. У Прибојској нахији (у 2 опш.) 2 мушке школе са 41 учеником, и 2 учитеља. Осим тога има још у Скадру мушка и женска школа, али о њима нема података. Свега је дакле било 137 мушких школа и 20 женских (157) са 5995 ученика и 836 ученица (6831). 199 учитеља и 39 учитељица (238). Међу ове школе урачунају се и гимназије у Цариграду, Софурској и Београду, а у Стариј Србији и Македонији види се како би се српске школе раагранале у великој сразмјери, да је тамо бар приближно онака слобода дата Српском имену какву би требало да има по многобројности својој у тамошњим земљама.

(Више образовање жењскиња у Италији.) Док не бјеше уједињене Италије, а и прије, дјевојке су васпитаване у манастирској школи, гдје настава не бјеше удешена тако, да се дух много напреже; али од новог уређења државе то је постало другачије. Сви су заводи за образовање отворени женским, и то од основне школе, па до универзитета; но ипак има завода која су искључиво за женске. У садашње вријеме, италијанске дјевојке, које су родитељи одредили за духовни рад, образују се овако: Ако је породица сиромашна, што се налази често и код најбољих породица модерне Италије, онда ће унајмљив родитељи жељети, да својој кћери даду тако васпитање, којим ће бити осигурована да може независно живјети, ако јој не буде сужено да се уда. У том случају, пошто дјевојчице проведу 5 година у основној школи, прелазе у женску учитељску школу (Scuola Normale), коју учи три године, и пошто сврши ту школу признаје јој се способност за учитељску прва три разреда државних основних школа; а ако остане још годину дана у том заводу, онда добија диплому, која јој даје право, да може бити учитељица и у четвртој и петом разреду основних школа. Већина наставника у том женским учитељским школама јесу женске; доцније ћемо поменути, какву спрему оне треба да имају. Дјевојка, која сврши учитељску школу треба у већини случајева свјетовно; ко хоће да позна њену јадну судбину нека прочита роман, који је припад из живота, од Едмонда Амиса „Il Romanzo d'una Maestra.“ Скоро се догодила једна несрећа, по којој је једна сиромашна, како је жалосна та васпитна система. Нашли су дјевојку од 20 година мртву на жељезничким шинама у близини Брешине; она је сама себи живот одузела. Ма да је поријеклом из једне одличне породице, сиромаштво ју је напало, да се прими учитељскога позива у једном малом селу. Она се спремила за учитељску службу у учитељској школи. По на жалост ово образовање није довољно; учитељица има да се бори против хиљаде других сиромашних кандидаткиња, док дође до толике плате да би се могла од глади сачувати; учитељска је служба за сада готово једина служба, која се даје и женским; отуда је тако велики број учитељица у тако сиромашној земљи, као што је Италија, гдје се учитељице ера-

змјерно мало траже. Као најмања плата за учитељице одређена је сума од 700 динара на годину, а то је нешто више од 50 динара мјесечно; по мало их има, које и ту малу суму примају. Многе општине, нарочито сеоске, користе се тим очигледним положајем биједних учитеља, те им још мање плаћају и на жалост, таква се повуда обично драговољно прима. Учителица не може имати више од 1300 динара, и та се плата повећава сваких шест година за једну десетину. Сваке три године учитељица се потврђује у својој служби, и тек пошто се на тај начин три пут потврди, остаје стална. Учителичке школе дају повода великој невољи, несрећи и преступу. Стогитимама ученица наваљују у те школе; њихови родитељи — обично сиромашни трговци — заносе се мисљу, да имају учитељницу у својој породици, а мјесто да васпитају своје кћери за добре домаћице и вриједне раднице, оних их шаљу у учитељске школе, из којих послуже неколико излазе као сврсане учитељице, са мало учености, а много сујете, с великим честољубљем, а без икаквога искуства. Тада долази борба за живот, тражење учитељскога мјеста, мољење свештеника и чиновника; и најпосле умро сваке године бар једна сирота учитељица на трагичан начин или пада под великим теретом, а за њено се мјесто, у малој сеоској школи, боре стотинама очигледних створења — дјевојака, чији је живот, може се рећи, васпитан понављајући се у једној нади да добије частан положај са платом од 50 динара мјесечно. Прије неког времена бјеше унајмљено 30 мјеста, а њих је тражило 450 кандидаткиња. Жалосно је, да тај систем још влада, 1895. године бјеше само у учитељској школи у Риму 900 дјевојака, које сво очекивању учитељску диплому. Било би тешко и бескорисно, кад би се описивало сиромаштво и борбе против невоље и некућења на које су осуђене ове жртве.

По ако честољубље родитељско тражи нешто више од прете учитељске дипломе, онда се кћи шаље у гимназије, гдје проведу пет година или три године. Она учи овдје заједно с мушкарца грти и латински (у цијелој Италији има само једна гимназија за дјевојке), па кад сврши гимназију, онда се може уписати у ма који факултет на универзитету. Она може да учи Математику и нове језике, на послједе седам година учења може да слуша на универзитету и природне науке. И овдје уче оба пола заједно, а само у неким варошима има техничких школа за дјевојке. На универзитету слуша италијанска дјевојка обично једне науке, Филозофију или Математику. Дјевојке највише походе универзитете у Турину, Пави, Болони и Пизи, дакле сјеверне универзитете, јер у сјеверној Италији женско образовање је најразвијеније, услед немачкога утицаја, него средње и јужне Италије. Врло мало има дјевојака, које уче медицину, јер у том погледу влада у Италији и међу самим женама јака предрасуда; а још мање их има, које уче правне науке. Закон, са својом ученом сухопарношћу, и одвратност судских поступака не привлаче женски дух довољно ни у којој земљи. На ипак је, прије некоег времена једна млада ладина, из Пиемонтеа у Цијемонту, прогласила у Турину за адвокат; али удружење правозаступника у Турину не

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Т Р А Н С В А Л.

Пред десетак година једва се је знало за ту јужноафричку републику, чије је име сада на свим свјетским берзама фамилијарно.

Цијели тај преокрет настао је тиме, што је пред којих десет година неки ратар, „боер“, тежући земљу својим плугом заплео о сјај злата.

Као муња пролети глас о том наласку пиroom цијелог свијета. Са свих страна навалише у Трансвал пустошави, тјерани гладом што га латински pjesник назва „vakka augi famas.“ За њима дођоше новчари, и отпоче врзино коло милиона.

Трансвал лежи између двију ријека: Вал и Лимпопо. Пучанство састоји се од којих 150.000 боера, којих 100.000 туђинаца и 700.000 убојеника — дакле једна милион становника у земљу, чија је површина колика и она Француске.

Боери су потомци некадашњих холандских насељеника на Капу. Протјерани из земље, односно подложивши се и уређеничком племе Зулуа, основаше републику, којој је на челу предједник, изабран на пет година. По уставу онетји есекутивни Савет, на горња и доња комора: први и други „Volksraad.“

Главни град републике је Преторија, гдје су влада, сабор и области. По много је важнији град Јоханесбург средиште „златне“ индустрије.

Процват овог града је као прича из тисућ и једне ноћи. Јучер још то село, броји град данас око 100.000 душа.

Повјест боерске републике, у колико знам Јевропу, почима рећ би тек годином 1880., кад је та република ратара, на чудо цијелог свијета, сузбила Инглезе, који бјеху покушали да је себи подложе. Конвенција лондонска од године 1884 призна свечано независност јужноафричке републике.

Други пут се у војничком погледу истакло боери почетком прошле године, сузбивши проваду инглеских пустошова, у служби великог инглеског трговачког друштва Chartered Co., у којем и сам зет краљице Викторије, marquis of Lorne Premier minister Kлар, Mr. Rhodes, — Наполеон од Капа, како га Инглези зову — бијаше интелектуални покретач, а познати др. Јамесон фактички поља те разбојничке чете, којој бијаше напала, да републику трансвалску подвргне господству британском.

Још је у живио уеномени сјајна победа боера над Јамесоновом четом код мјеста Кругердори. Само по великодушности побједитеља изнесео Јамесон и његови другови живу главу.

Та славна згода одржала је свијету снажну ту ратарску републику, којој је на успјеху честитао сам немачки цар Вилхелм II. денешном, које му Инглези неће брзо опростити.

Поглавито златно поље (gold field) трансвалске је Витатеренд, у околици Јоханесбурга. Од г. 1887 овамо извадише из самог тога поља по милијарде форинти злата, а најједнији рачуни држе, да у самом овом околишту има још злата за 10—15 милијарда форинти. Метина да је тај обсеже преко 80 километара. Али осим овога има још и других знатних gold fields,

од којих су најважнији Клерксдори, Хенделберг, Лиденбург, Де Кап и Барбертон и други.

Произукција злата расте непрекидно: од 1710 кг. год. 1887. повећала је г. 1895. на 78.570 кг. Г. 1895. раздјелила су друштва, која се баве експлоатацијом златних рудника трансвалских, међу своје чланове 91.708.000 фр. дивиденда — за 236 постојатак више него ли је дивиденда износила год. 1892.!

Како се силно развија та индустрија, која ће најмање 20 до 25 година још имати посла, нека свједочи чињеница, да се је течајем саме г. 1895. створило „златних“ друштва у Лондону 338 са номиналном главницом од 576 милиона, а у Преторији 304 са главницом од 562 милиона, а у Преторији 304 са главницом од милиона форинти.

Ова индустрија је у вјечном рату са владом трансвалском, на коју се тужи, ради превеликих терета, који угрожавају сам напредак те индустрије. Недавно изјавио се је пододбор Волкерса, који је имао да испита разне припужбе, да се имају увести неке полагнице, нарочито да се има снизити порез на динамит и да се имају редуцирати тарифе жељезнички. Али пословни свијет сматра ове полагнице поспе недостатнима. Не само пословни свијет, т. ј. већим дијелом туђинци, већ — што је знаменито — и боери сами.

Од некоег се времена опажа значајан преокрет у јавном миљеу боера самих. Док је успјех нове индустрије земља привлазала у злату и благостању, нијесу се боери ни мало хтјели да обазру на припужбе туђинаца — uitlanders. Али су се међутим од неколико мјесеци овамо —

прилике трансвалске из темеља промијениле. Силни терети, под којима стече нова индустрија, изазваше у њој опасну кризу, која је до скоро захватила сво господарне прилике трансвалске. Трговина стаде пљати, а с њом не само доходи државни, већ и благостање у опште. Па како обично ниједна несрећа не долази сама, надође у исто вријеме и повећа кука, која је пучанству навијела ужасну штету.

Све то као да је разтријезило боере. Они као да увиђају напошљетку неопорочну истину, да је индустрија злата најсигурнија, можда једина подлога благостања и процвата трансвалског, па да треба дакле у самом интересу земље оутретити индустрију, ма да је иста у туђинским рукама.

Овај је преокрет знаменит, јер данас пристаје и велик дио домаћег пучанства уз ревизијације, које су се досад дизале само од страних елемената.

Нема сумње, да ће овај преокрет у јавном миљеу одржати побједу над застарјелим назорима оних, који из фискалних а можда и кривих патриотских обзира санињу индустрију злата.

Трансвал је млад и неискусан још народ, који је из пастирског стања бачен у индустријалну цивилизацију. С тога су разумљиве његове погрешке и предрасуде. По законима економске сатријети ће штетне предрасуде, ма и ове биле подржаване великим ауторитетом предједника Кругера. Напошљетку морају и сами боери увидјети, гдје је њихова корист.

хтеде је примити, те она не могаше да врши свој позив. Тако је и са женским лекарима у Италији. Према томе је академски степен са свим бескорисна диплома за оне, које су свршиле правне науке или медицину, пошто оне немају права, које имају мушки. Напротив дјевојка, која је положила докторат из језика, Философије или Математике, може својом дипломом добити учитељство на којој вишој школи. Од 1882. године постоје, поред универзитета, два нова завода, која су готово наједначиена с њима, а зову се „Scuole Superiori di Magistero Femminili“, један је у Риму, а други у Флоренци. Ученица, која сврши вишу школу прима се у те заводе, гдје поред учења два нова језика може да изабере једну групу наука из које мора нарочито испити познати и ако га положи, осмобљава се за учитељицу. Ово би образовање било врло корисно за будуће учитељице, кад би оно било распрострањено и кад би у тим заводима били били учитељи. Али за то су потребна већа средства него што их сад имају ти заводи. Поштана оскудица у Италији смета сваком напретку. Ови учитељски институти не дају сада довољно образовање, а то је штета, јер и у Риму и у Флоренци има много дјевојака, које би хтеле да се спреме за наставнице средњих школа.

Из свега, што је до сада рече о томе, да су женски у Италији отворена врата за образовање. Последње четврти овога вијека наставна се много рапрострала међу женским, и ако има још много да се ради на том, не само од стране власти, него и од стране самог женског, њихових родитеља и старалаца, који се плаше већег образовања да не би изгубили своје домаће поседује последице. У том погледу највише претјерују ларошани. И ако у Италији нема нарочитих социјалних класа, ипак аристократија и нишње грађанство врло ријетко дају своје кћери у јавне, државне школе, него их шаљу у манастирске школе, или узимају за њих васпитачице, понајвише Немцине или Англичанке, и то не само због лакшег учења језика, него и за то, што се Италијанске дјевојке нерадо примају тога посла у породици, сматрајући тај положај готово као понижење, те се само мало њих одлажу томе послу.

Ваљда и у једној земљи нема тако великих противности у васпитању као у Италији. Тако је италијанка или врло добро васпитана и фино образована, или противно томе незнаница и прамислијерна. По праву доста се пажње обраћа на њено васпитање; али њени су интереси од природе ограничени, она се радо занима у кући, и едједом, она никако не учествује у јавним пословима, па и ако је добро васпитана, она лако занемарује све своје таленте и своје очаравање, чим постане домаћица и мати. А како је та са свим друшћу код Англичанки и Американки, која и послје удаје одржава све своје интелектуалне интересе, те је тим способнија да буде другарица и савјетница своме мужу. У Италији мало има женских писаца, као што су Матилда Серао, која пише и романе, Ема Переди, Сибора Лоди Фебса и грофица Аре, али само су дјела Матилдин првога реда. Има неколико елегантних pjesника међу њима, а нарочито Ада Негри, која је разила на педагошком пољу и на истраживању старине. Али у опште, жене нијесу дале до сад ни један рад првога реда; но то није чудо, јер поменуте даме, изузевши Аду Негри, припадају староме параштају, Жене, које су добиле и ново биље васпитање, нијесу готово ни имале времена до сада да се радом истакну. По не треба ни то заборавити, да се више женско образовање још није распрострањено свуда по Италији, и да још не утиче ни добро ни зло на социјални шивот народа.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

Како се разликују сточне кужне болести и сточни паразити.

По селима и мањим паланкама нема правих месара и месарница, него се и круна — а нарочито свина — стока које и прерађује код куће, у механи, козари, тандари, прчварници и т. д. Обично се за тај посао не бира нарочито, скровито мјесто, него се то гради гдје му драго. У дворишту, у вотијаку, на отвореном пољу, крај свињаца или тора и т. д. закољу брава, објесе га гдје о грану или ограду, па га прађују и уде.

Ако је још саставак, црквена слава, папађур или тако што на се месо троши, онда можеш на сваком кораку наићи на трагове тога посла.

Тај начин није добар. Често се дешава, да сељак и позна, да му је брав, што га које, болестан, или га баш за то на брзо и прикоље (а то бива често), што сумња да је болестан и што се боји да ће му ускоро уминути, па у томе је онда опасност за другу стоку. Ако се у таквим приликама не пазе, може се десити, да се од заклана брва болест разликује по

свој околин, па да окужу неколико торова. Ко у то не вјерује, своју му при мјером показати.

При клању не можеш обичи, да се крв не пролије. Поред крви просипа се вода којом се испира садржина желуца и цријева; отварају се и бацају поједини дјелови на прилику жучни и мокраћни мјехури, „бурма“, рогови, панци, чекиње и т. д. Ако се које на отвореном мјесту, гдје широм пролазе чељад, стока, живина, пени и мачке, онда је већ прилика, да се болест с тога мјеста разликује. Рецимо на пр. да је заклано бравче боловало од прострада, од свинске куге или од друге које сточне кужне болести, којој су клице (бактерије) у крви, па по томе и у свима сокковима и дјеловима животињета, онда је јасно, да ће и најмања каплица те крви, садржи, жучи, мокраће, гриза и т. д., и најмања трупка ма кога тјелесног дјела бити кужна. Ако, дакле, мјесто, гдје се које, није склопито, него по њему широм газе чељад, проклап марва, рију свиње, чејрка живина, отимају се мачка и често око одпадака, онда је то таман најзгоднија прилика, да се кужна клица разликује и на све стране расије. Разлијеће се по штадама, торовима и пасионима, по паша и сијени, по води и крви — дакле свуда, гдје ће здрава стока имати прилику да се њоме зарази. Не мора то бити одма послје клања: — неке кужне клице држе се мјесецима и годинама, па могу тек онда окужити.

Али и да није заклано животиње баш кужно у правом смислу то ријечи, онет је тај начин клања веома штетан по сточарство. При клању на отвореном мјесту паће се обично ма откуд који нас, прикраде се која мачка, дође и по која патка и т. д., те сви вребају, неће ли што угрabbити, што елауино падне или што им се баш намјерно добаца. При клању баца се наравно оно што се не може употребити, а то су обично бурга, цријева, жучни и мокраћни мјехури и т. д. и они дјелови, који су сумњави или баш болесни. Пашао си и, пр. у паућима (бијелој цигерци) на цуно душњаке влада, или ујетри (црној цигерци) на читва гмјезда метила и жељњака, или у мозгу на бра, или у цријевима на глисте и т. д. на шта ћеш с њима, него ћеш их добити неку, мачки или патки, да их нахраниш. Нас ће их дохватити и гдје-год у заклону попијети, да их мирно пождере, а у томе је баш опасност. Ако је торина, привуче се обично тоју, а ако га уз пут други не окупе да му нађен отму, поснеће га и даље — далеко преко свијех пашака. Гдјекада се тако витлају дијелим потесом, и онај што је кошта ујагмио разликује парасите на све стране.

По себи се разумије, да се све то може десити и онда гдје се које у скровитом — затвореном — простору, само што се то тамо десити много ређе. И из затворена простора може се крв, гриз, мокраћа, жуч и други сокови на обући разности, а ко не пазе, ономе ће и из затворена простора често или зачка по које парце ујагмити, па с њиме на поље умаћи. Осим тога је у нас онет у тим приликама зао обичај, да се све, што при клању отпадне, или се не може употребити — дакле цријева, балега, рогови, панци, чекиње, болесни дјелови и т. д. па ђуре баца. С ђуришта се онда лако даље разликује.

Према овоме јасно је увидјети гдје ми у томе гријешимо и што би ваљало учинити. Сво тога у неколико тачака:

1. Треба наустити обичај да се стока на пољу које. За кљаче треба да има заклоњено, затворено мјесто, гдје се око кљача неће скупљати домаћа чељад, стока, живина, пси, мачке и т. д.

2. Из сваког кљача треба сву проуту крв и све отпатке брижљиво сакупити, па (ако нема за њих нарочито какве употребе) дубоко закопати. Заједно с тим закопава се и први слој набоја у пољу, који се скреше. Ако је пољ натосан, пада га добро почистити, па онда кључалом водом опарити.

3. Покушати и дубоко закопати ваља и дјелове животињског тијела, који су нам сумњави или баш болесни. Ко не би могао прегорети, да који од тих дјелова не добади своме неку или мачки, нека га најприје добро скува. Парасити и јаја њихова угину у кључалој води, те не могу више окужити.

4. Гдје се тиче јавних кљаница — ма и најмањих — и, пр. у механима, по козарам, тандарам, о панауризма, дрвеним славама, састанцима и т. д. — у опште свугдје, гдје се стока на више и за продају које — треба о томе да бригу води полиција. Главни је, да се мјеста за кљаче склопита, да се држе чисто, и да се отпатци закопавају. (И „Тежака“).

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

ЧУВАЈ ЗДРАВЉЕ

„Незнајшу рђа бије.“

1.

Када смо се први пут састали тада сам ти доказивао, колико вриједи поштовати оно ђудо, која су цео свој вљек посвети-

ли изучавању људске природе и познавању наших болести. Видјели смо колико треба поштовати љекаре и како у слабости треба само њима обрађати се с вјером и на том да ћемо оздравити и они ће нам по моћи само ако их у свему будемо слушали.

2.

И кад се већ човек разболи, кад, дакле, у кући имамо посла са болесником, тада не треба га гледати с крштених руку, него ваља га подврити, јер колико је год у болести потребна озбиљна љекарска помоћ, толико исто тражи се да сваки болесник буде доиста и подвирен. А како се и за овај посао не тражи само воља, него и извјесно знање, то је потребно да се и ово двоје споји у једном лицу, па корист наших, често најмилдијих нам болесника.

3.

Све, дакле, што сам ти до сада говорио, као год и оно, што ће следовати, своди се врло вјерно на ову изреку, која ти мора бити добро позната: „Незнајшу рђа бије.“ Здравље је прва погодба свакога правилинога здравственога живота. Само здрав човек може бити од користи и себи и отаџбини, а болестан нема способности ни за што, у здраву тијелу здрава је и душа.

4.

„Боље је бити и сиромас а здрав и весело, него богат и болешљив. Здрав и снажно тијело више приједи, него и највеће богатство. Јер гдје нема здравља, ту се не може ни радити, а гдје се не ради, ту нема ни благостања. И кад нам је здравље тако драгоцјено, и кад само здрав човек може бити ваљан члан људскога друштва, зар то није доста па да нам га треба добро чувати и брижљиво неговати.“

5.

А да је све то донета у истини тако, види се и по томе, што само здрав човек ради здраво, одијегује и одхрањује потомство круних костију, широким прију и плећа са снажним мишићима. Гдје се у кући само рађа и одхрањује чељад, а не болује и не умире, ту мора да расте снага сваки дачи и да се множи непрестане. Богатство и власт, слава и војводство и сва блага свјетска не вреде много без здравља, и не могу човјека урешити; сиротињи је здравље сва утјеха, све уживање, сва снага и сав напредак.

6.

Без здравља не може ни човек самац, без њега не може ни кућа ни породица; једном ријечи гдје нема здравља ту пропада сам народ па и држава. Благостање не само појединца, него и једне породице, задруге, друштва, па чак и напредак саме државе врло много зависи од тога: хоће ли бити више или мање здравља у појединца. Јер гдје је подмладак бујан, снажан и здрав гдје дакле насељене бројно расте и множи се, ту је и за државу и за друштво најбоље јемство сталности и напредака.

7.

Према овоме одржавање здравља захтијевају и интереси наше отаџбине и наши лични интереси. Сваки поштен човек чува своје здравље на корист обојега, т. ј. и своје отаџбине и своју. Гдје се увеси болештина и помор, ту је биједа и зло за обоје. Од болешљива човјека, за друге, друштва, и т. д. нема користи ни отаџбина, а и својој је околина, друштву и т. д. на терету.

8.

Па кад је све то донета тако, онда смо на тај начин сви ми подједнако позвани да живи око тога настанемо, те да народ наш буде чин и једар рађајући и одхрањујући подмладак снажан и бујан јер ћемо само тиме најбоље створити обилу радну снагу и подићи богатство, а гдје је оно двоје ту су нам одмах и два најпоузданија јемца за срећу и дуготрајну народну и државну будућност.

9.

А колико је и сам наш народ умно да цијени све је здравље, показују нам јасно ове његове изреке и поздрав: „жив и здрав био“, „само кад смо здрави“ или „ако Бог да здравља.“ Од свију блага овога свијета без сумње је свакоме од нас најбоље, најпоузданије и најмилије здравље, па га је с тога човек од вајкада и бирао, како за своју жену и утјеху, тако и за свој благослов и за своју кмету. Здрављем се заклањемо, здравље желимо и од Бога молимо; њиме и благосиљамо и проклињемо, њиме се и тјешимо, а у њ се и надамо.

10.

И заиста наш народ није логано болје обрати ни праведније жељу ни жељне молитве приносити Богу. Само се здрав

11.

Болешљиву човјеку ништа није право, увијек је мадаксо уморан, сјетан, нерасположен и увео; не прија му ни оно што једе и пије; не може да подноси ни зиму ни вјетар ниги у опште рђаво вријеме; не може да ради; ништа му се не мли и никад нема никаквог уживања и радости живота. Каже се: „Боље је бити и гладан а здрав, него ли сит а болестан.“ Свагда је лакше нешто очувати него послје тражити. Ко једном своје здравље изгуби, па га онда тражи, тај много муко види, докле га поврати.

12.

Дужност је, дакле, сваког од нас да чува здравље свога тијела, јер гдје у једној задрузи влада здравље међу свима у кући, ту мора бити и напретка у раду и у имању, пошто је здравље основ сваког напретка, благостања па и богатства.

„Прими, дакле, што ти будем рекао, можети кад ваљати. Саслушај и утуби шта је тијелу твоје здраве, а пази и шта му је нездраве, па му то не дај.“ А поред свега тога сјети се и твоје рођене изреке, да само:

Незнајшу рђа бије.

Из „Тежака.“

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

БЕЧ, 14 новембра. — Призори међу посланицима прије отварања сједнице што могу бити најбурији. Предсједник узлазећи био је нападнут од социјалиста и морао је побјећи. Полиција је била принуђена напанути салу и онесједити предсједничку трибуну изгонивши на силу социјалисте једнога по једнога. Ура је послје подне, а сједница није још отворена.

БЕЧ, 14 новем. — По листовима предсједници разнијех клубова опозиције у одлукама прије подне једногласно су ријешили да не сметају раду парламентарноме, него да протестују против измјена парламентарнога реда, које су донешене јучер.

БЕЧ, 15 новембра. — Заступник Волф пролазећи савом удари батином жандара, који га је хтјео изабити. Услед тога би ухваћен и поведен у полицију и пошто је потписао протокол спроведен је поправном суду због кривнице јавне увреде. Говори се, да је Волф усино да онет уђе у парламенат преобушен и са фалсом бродом.

БЕЧ, 15 новембра. — Предсједник Абрахамовић чим се показао у салу би дочека од стране левице звијуцима лармом дивљом виком и звуцима трубе. Заступници с левице бацали су се на њега комадима разбучене хартије. Предсједник би принуђен затворити сједницу. За вријеме прекида сједнице појавила се у салу жандармерија и заступника Волфа, који је јучер био пућерап, пошље дугога одупирања, изабацила је на поље. Након уре предсједник Крамар јавио је, да је сједница затворена.

БЕЧ, 15 новембра. — У вече јачка демонстрација рапћерапа је од стране полиције, која у тој прилици није употребљавала другога оружја осим батина. Мир је успостављен. 40 њих уапшено. У Грацу је била демонстрација јачка и радничка. Војена је полиција успоставила ред и уапсила 20 особа.

БЕЧ, 16 нов. — Фрањо Јосиф пратио се. Од подна до у вечер грдје гунгуле особито јак напред парламента и свучилишта. Полиција их је више пута разгонила. Мноштво уапшених и рањених. Потирђује се да заступник Волф није ушао преобушен и у лажној бради, него у обичном одјелу и то задњијема притима, на која није нашао отпора. Министар правде примио је учашће и питању Волфовоме.

ГРАЦ, 16 нов. — Демонстрације су поновљене вечерас. Војничка полиција интервенисала је, а тако и четириједије, које баше дочекане камењем. Један убијен на мјесто, један рањен.

ПРАГ, 16 нов. — Поводом дола-ска неких заступника из Беча скуп-ше се гомиле ђака и радника, које бише рашћеране од полиције. Полици-ја, која би дочекана камењем уапсн двојицу.

АТИНА, 16 нов. — Цар је позвао 250 сакијера брашна за сиромашне избјегле Тегалијанце.

БУКАРЕСТ, 16 нов. — Пре-стони говор нуп признања и благодар-ности за симпатије указане приликом болнестни наследникове. Заједнички рад јевропских релесила одстрано је сваку бојазан за нарушење мира, уш-лед чега је Румунија зајамчен упу-траншњи развитак; односи са сусјед-нијема државама најбољи су. Говор је био аплаудираи.

БЕЧ, 16 нов. — Тесар парочитим писмом наређује министру пресједнику, да се одложе сједнице парламента до даље наредбе.

БЕЧ, 17 новембра. — Тесар примио оставку кабинета. Претпостав-ља се да ће министар просвјете бити позван, да састави кабинет.

БЕЧ, 17 новембра. — Већина дашних листовила претпоставља, да ће Гауч саставити министарство из чиновника. У министарству ће ући осим других, Вемберк и Витек. Тврди се да ће се парламенат састанути што прије.

БЕЧ, 17 новембра. — Листови једнодушно говоре, да ће Гауч саста-вити нови кабинет искључиво од чинов-ника. Велзерхајм заузеће управу народ-не одбране. Гауч биће министар унутра-шњих послова. За друге портфеље кандидирају разна лица, а највише именују: Вемберк, бившега мини-стра финансије у министарству вал-мансегову. Шеф просвјете Витек, прав-де Рубер.

БЕЧ, 17 новембра. — Прије подне велике гомиле радника демон-стрирају против владе. Демонстрације ђачке и радничке пред општинском кућом. Полиција рашћерала гукуле; рањених неколико, а дваесторица уапсени. Званично јављено, да је оставка кабинета примљена и да ће Гауч саставити кабинет. Бургмајстер јавио је окупљенијема гомилама на Рингу код свеучилишта и парламента да је пао кабинет и да се препоручује народу мир. Народ је примио ову вије-ст са усклицима „ура!“ Пошле подне изгреди међу полицијом и гомилама, али до озбиљних сукоба није долазило. Мир је повраћен.

ГРАЦ, 17 новембра. — Бургмај-стер позвао народ на мир и наредно затвор станова у 7 и по у вече. Главне тачке вароши посједну е војском. Бург-мајстер говорио гомили народа са бал-копа и испјевао народну химну коју је народ приватно.

ЦАРИГРАД, 17 нов. — Ушљед немира у Пећи и Ђакову послате су томе нове трупе. Комисија је тамо от-путовала и добила наредбу, да позове Ризабегу на долазак у Цариград.

ВЕРЛИН, 18 нов. — Престони говор наглашује између осталог, да су политички односи са странијем држа-вама и јбољи. Посјете владалаца дале су пово јемство за мир, које ће бити посијешњи напредак Јевроне и Ње-мачке.

БЕЧ, 18 нов. — Кабинет састав-љен синоћ понови. Званично ће се сју-тра обнародовати.

КАНЕЈА, 18 нов. — Посланици су тражили, да им се објасне потан-кости о Кригским ус овима за при-мање правилника.

БЕЧ, 18 нов. — Комисија за бу-джет аустријским делегацијама прими бюджет марине неизмијењен и изјави потпуно признање раду Стернекову. Кредит за окупацију примљен на исти начин.

БУКАРЕСТ, 18 нов. — Заступ-ници на поновном бирању изабрали су за предсједника сенета Статерна.

БЕЧ, 19 нов. — Министарство је састављено: Гауч предсједник и

унутраншњих послова, Велзерхајм рата, Витек финансије, Хатур просвјете, Корбер трговине, Рубер правде, Би-ланд Рехајд привреде.

ВАРШАВА, 19 нов. — Сукобили су се влакови, трговачки и путнички, на штапији Тлук и било је 11 мрт-вих и 22 рањена.

БЕЧ, 19 нов. — Званично је изнешено на јавност бечарско писмо на Вадеици, у коме му Франц Јосиф признаје неуморни труд, који је улагао у служби за бечара и за снас државе најбољом вољом и напором, за чем му Тесар најтоплије благодари и указује срдачну непоколебљиву благонаклоност за истрајну вјерност у дужности, ода-ности и бечарској приврежности.

БЕЧ, 20 нов. — Угарска делега-ција једногласно је примила буџет савјешних послова и гласовала повје-рење Годуховском, које је предложи-ла комисија.

ПРАГ, 20 нов. — Данас су опет велики изгреди поновљени дању. Пре-ко ноћ биле су посједнуте солдатима све главније улице. На њемачке куће, израиљску синагогу и на многе ње-мачке школе бачено је камење. У мрак гомиле су се дале на плачкање по-разнијема улицама. Било је палевања. Озбиљни сукоб у предграђу Жишкову. Гомиле су напале на радницицу вој-ничких патрона. Настала је пуцњава — двојица убијени.

ПРИЗ, 20 нов. — Ушљед гла-совања у сенату Дором је дао остав-ку успркос настојавању другова, да то не учини. Мелину је привремено повјерена правда.

БЕЧ, 20 новембра. — Влада је наредила Министарству Правде да пре-дуже истрагу о злочинствима јангога насила починена у Прагу.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Открита поднеска на илустрирану-ну књигу Књазы Дм. Голицына (Му-равлиа)

„У СИНЯ МОРЯ“

путеве очерки Черногория и Далматен-ског побережья.

(Филме — Задрт — Силт — Са-лона — Гуж — Дубровник — Котор — Кретиц — Езерский Верх — Довчен — Цетинье — Рька — Подгорица Дюкава Даниловград — Никшич — Острожецкий Монастырь — Св. Пелыя — Монастырь Св. Саввы — Херцегови — Зидавр).

Изданіе это, отпечатанное Государ-ственною Типографіею въ большом фор-матъ (въ четвертую долю листа), на бума-гъ высшего качества, займетъ болѣе 160 страницъ и будетъ заключать въ себѣ около 200 видовъ — иллюстрацій, исполнен-ныхъ фотографическимъ способомъ по спе-ціальнымъ фотографическимъ снимкамъ.

Цѣна книги: по поступленіи въ про-дажу 6 р., а по предварительной подпискѣ (до 1 Февраля 1898 г.) уменьшена до 4 р. за экземпляръ. Изданіе выйдетъ въ свѣтъ и будетъ выдано подписчикамъ не позже Февраля 1898 г.

Подписка принимается въ С. Петер-бурѣ:

1) въ Конторѣ Государственной Типо-графіи, Инженерная улица, д. № 2.

2) въ книж. маг. „Новаго Времени“, Невский пр., д. № 38. (исключительно для городскихъ подписчиковъ).

3) въ главной конторѣ „С. Петербур-скихъ Вѣдомостей“, Шпалерная улица д. № 36.

Иногороднымъ и заграничнымъ под-писчикамъ, по полученіи отъ нихъ подпис-ныхъ денегъ (почтовымъ переводомъ или денежнымъ письмомъ), квитанции будутъ высланы обратно почтой. Разсылка книги иногороднымъ, подписавшимся до 1 Января 1898 г., будетъ производиться бесплатно. Подписная цѣна для заграничныхъ подпис-чиковъ, съ пересылкою, 5 р.

Открыта подписка на 1898 годъ на духовно-академическіе журналы

„ЦЕРКОВНЫЙ ВѢСТНИКЪ“

и

„ХРИСТИАНСКОЕ ЧТЕНІЕ“

1) „Церковный Вѣстникъ“ — еженедѣльный журналъ, служащій органомъ богословской мысли и церковно-обществен-ной жизни въ Россіи и за границей.

2) „Христианское Чтеніе“ — еженедѣльный журналъ, органъ богословской и церковно-исторической науки въ обще-доступномъ изложеніи.

Примѣч. Доселѣ „Христианское Чтеніе“ издавалось по одной книжкѣ въ два мѣсяца. Съ настоящаго 1897 года оно, въ удовле-твореніе желаній многихъ подписчиковъ, выходитъ еженедѣльно, книжками отъ 10 до 12 печ. листовъ. Цѣна на него остается прежняя, т. е. 5 рублей въ годъ, и только подписчики, получающіе его совместно съ „Церковнымъ Вѣстникомъ“ за два рубля, приплачиваютъ на почтовый расходъ за шесть дополнительныхъ книжекъ одинъ рубль.

Въ качествѣ приложенія къ журналамъ редакція издаетъ:

Полное Собраніе Твореній св. Іоанна Златоуста

въ русскомъ переводѣ на весьма льготныхъ для своихъ подписчиковъ условіяхъ. Имено, подписчики на оба журнала получаютъ ежегодно большой томъ этихъ твореній въ двухъ книгахъ (около 1,000 страницъ убор-наго, но четкаго шрифта) вмѣсто номина-льной цѣны въ три рубля за одинъ ру-бля, и подписчики на одинъ изъ нихъ — за 1 р. 50 к., считая въ томъ и пересылку. При такихъ льготныхъ условіяхъ всѣ под-писчики „Церковнаго Вѣстника“ и „Хри-стианскаго Чтенія“ получаютъ возможность при самомъ незначительномъ ежегодномъ расходѣ приобрести полное собраніе твор-реній одного изъ величайшихъ отцовъ церкви, — собраніе, которое по богатству и разнообразію содержанія составляетъ цѣлую бібліотеку богословской литературы ея золотого вѣка.

Въ 1898 г. будетъ изданъ Четвер-тый Томъ въ двухъ книгахъ, въ который войдутъ бесѣды св. І. Златоуста на книгу Бытія.

Новые подписчики, желающіе получить и Первые три тома, благо-волятъ прилагать къ подписной цѣнѣ по два рубля за томъ, въ извѣстномъ англій-скомъ переплетѣ — по 2 р. 50 коп.

Условія подписки.

а) Отдѣльно за „Церковный Вѣстникъ“ 5 (пяти) руб., съ приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Златоуста“ — 6 р. 50 к.; за „Христианское Чтеніе“ 5 (пяти) руб., съ приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Злато-уста“ — 6 р. 50 к.

б) За оба журнала 8 (восемь) руб. съ приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Злато-уста“ — 9 (девять) руб. съ пересы кой.

Цѣна за границей:

За оба журнала 10 (десять) руб.; съ приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Злато-уста“ — 11 р. 50 к.; за каждый отдѣльно 7 (семь) руб., съ приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Златоуста“ — 9 рублей.

За извѣстный англійскій пере-плетъ прилагать 50 коп.

Иногородные подписчики надписыва-ютъ свои требованія такъ: „Въ Редакцію „Церковнаго Вѣстника“ и „Христианскаго Чтенія“ въ С. Петербургъ.“

Подписывающіеся въ С. Петербургъ обращаются въ контору редакціи (Невскій пр. 151, кв. 7). гдѣ можно получить также отдѣльные изданія редакціи и гдѣ прии-маются объявленія для печатанія и разсылки при „Церковномъ Вѣстникѣ“.

Редакторъ проф. А. Лопухинъ.

ОБЪЯВЛЕНІЯ.

Никола Горчипов Вујовић из Оже-говаца Катунске нахије — отишао је назад 6 година у Цариград; доишје је, како се чује, прешао је у Бугар-ску, али својима никаквога гласа о себи давао није. Будући да његова мајка пишта о њему сазнати не може, то се умољава сваки онај, који би што о поменутомъ Николи знавао, да би до-ставио.

КАНЦ. МИН. ИНОСТРАННЫХЪ ДѢЛЪ.

Петар и Марко, синовци Стевана Стојановића учитеља с Фругка из Бјеловилина прѣје двије године оти-шли су у Србију у Сењски Рудник; доишје су прешли, како се чује, у Бугарску, али родитељи о њима ништа не знаду, нити чују. С тога се умо-љава сваки онај, који што о реченима зна, да би извѣстио:

КАНЦ. МИН. ИНОСТРАННЫХЪ ДѢЛЪ.

Цетинье, 6 новембра 1897.

Назад четири године отишао је Перо Николић Вуксановић из Те-клића у Цариград, одакле је прешао неђе у Влашку, и до 1894 год. сво-

јима се јављао. Будући да од то доба његова родбина никаквог гласа од њега не добива, то се сваки онај умо-љава који би што о поменутомъ Перу знавао да би извѣстио:

КАНЦ. МИН. ИНОСТРАННЫХЪ ДѢЛЪ
Цетинье, 6 новембра 1897.

НА ЗНАНІЕ.

У магазину потписате Финанције налази се следећа роба:

1. Једна кашета пића Шампань, од 27/1 1896 г.
2. Једна кашета са нешто свијећа и базона за освѣтљење од 22/4 1896 г.
3. Двије кашете пића ликера по надпису од Јелића из Шибеника од 15/7 1896 г.
4. Четири канете воде минералне од 6/8 1896 г.
5. Једна кашета пића ликера по надпису од Матавула из Шибеника од 8/9 1896 г.
6. Једна кашета пiture од 26/4 1897 год.

Пошто се нико до данас не при-јави, да своју робу потражи и одкупи; то се овимъ путемъ траже и позивају власници горњихъ ствари да се пријаве потписаној Финанцији са оригиналнимъ рачунима или вјероватнимъ свједоцбама до 25 Децембра ове 1897 године, да своју робу одкупе, јер: после овога дана роба ће се одма продати за памру Државне таксе и овихъ другихъ тро-шковъ, а власници губе право даљег тражења.

Број 94.

Цетинье, 20/11 1897 год.

Из Управе Финанције
Вароши Цетинья.

(1—2)

НА ЗНАНІЕ.

Част ми је извѣстити: да ћу п у будуће за најумјеренију цијену чи-стити, вадити и пломбирати каро-зне зупе са најбољимъ американскимъ пистама а осим тога срећно и зм-томъ.

Цетинье, 19 новембра 1897.

Фелдшер Болнице Данила І.
Тимотије Гаговић.

ОГЛАСИ

1000—3000 или 50 до 150 наполеона

на годину може зарадити једанъ човѣкъ рабо-тајући с нашимъ машинама за плетење. Тако се научити; дијете може се служити пињма. Једна чарана може се сплести за 20 минута. Траже се агенти. Пиштајте цѣновнике (prix courants) M-r Celford — 67 Southwork str. — London S. E. — кореспонденција на францускомъ и њемачкомъ. (5—10)

LUXARDO
MARASCHINO di ZARA
Questo Liquore rinomato non dovrebbe mancare a nessuna mensa.

Zadar (Далмација) (27—37) Задар (Далмација)